

Verslag Vissennetwerk 16 februari 2023 Samenwerken aan Vismigratie
Locatie: Zaantheather, Zaandam.

Welkomstwoord door Klazien Hartog, hoogheemraad HHNK en lid van de stuurgroep Ecologische Verbindingszone Noordzeekanaal en ommelanden.

Hartelijk welkom in Zaandam. Klazien heeft als echte Zaandammer ervaren wat het verschil in waterkwaliteit en beheer doet als omwoner. Vroeger kropen er soms duizenden wolhandkrabben de wal op omdat er geloosd werd bij de fabriek aan de overkant van het water. Interessant detail is dat het Zaan-gemaal, zichtbaar vanuit het raam, is geplaatst om de vervuiling uit de rivier door te spoelen op het Noordzeekanaal. Gelukkig is dat vandaag de dag niet meer nodig.

Inleiding door dagvoorzitter Mike Dijkstra.

Mike heet iedereen welkom op deze bijzondere plek aan de Zaan. Vandaag gaan we het hebben over samenwerking omtrent vismigratie, omdat vissen zich niet aan beheergrenzen en gebiedsplannen houden. Dergelijke samenwerking heeft in de afgelopen jaren tot bijzondere resultaten geleid, en die zullen we vandaag zien. Helaas hebben sprekers Sanne Ploegaert en Marcus de Boer zich ziek gemeld, maar dat betekent wel dat we meer tijd hebben voor vragen en eventuele uitloop. Verder neemt Ben Griffioen de presentatie van Peter Philipsen over.

Jacques van Alphen (Waternet) - Ecologische Verbindingszone Noordzeekanaal en Ommelanden.

Het begon met het Living North Sea-project. Daaruit ontstond de behoefte om te verkennen hoe we het Noordzeekanaal als verbindingszone konden versterken. Een 'highway' voor fish and chips... uh ships. Met veel partners werd en wordt gewerkt aan een legio acties, van kruisnetmonitoring met vrijwilligers tot het zenderen en volgen van schieraal, glasaal, driedoornige stekelbaars en standvis. Belangrijke lessen die we hebben geleerd over samenwerking op deze schaal zijn dat je een trekker nodig hebt voor organisatie, coördinatie en het stimuleren van de samenwerking. Een stuurgroep voor het draagvlak en de bestuurlijke samenhang. Tevens is continuïteit in de mensen die deelnemen aan het samenwerkingsproject ook van belang. Uiteraard zijn mooie resultaten ook belangrijk. Meer informatie is online te vinden.

Jeroen Huisman (Hogeschool Van Hall Larenstein) - Ruim baan voor vissen

De oorsprong van Ruim Baan voor Vissen ligt in het Living North Sea-project. RBV2 is een project dat gefinancierd wordt door het Waddenfonds, met medefinanciering door vele partners. Hiermee proberen we op ecosysteemniveau te werken aan de trek van vissen in Noord-Nederland. Bij dit soort grootschalige werkzaamheden zijn er talloze manieren van samenwerking, zoals met PhD-student Donné

Matthijsen (WUR), kruisnetmonitoring met studenten van Hogeschool Van Hall Larenstein, intensieve fuikmonitoring met behulp van vrijwilligers en waterschapspersoneel, en overlappende VEMCO-netwerken die het mogelijk maken om vissen over beheergrenzen heen te volgen. De samenwerking met zoveel partijen is

uitdagend, maar het betekent ook dat al die mensen zich betrokken voelen bij wat er in het veld gebeurt, wat belangrijk is voor vismigratie.

Vragen:

Je noemt de beverdam als een probleem. Wat hebben jullie daarmee gedaan? Antwoord: We mogen daar niets aan doen en het valt onder het beverbeheerplan. Op dit moment zijn we bezig met een onderzoek naar de rivierprik, dat hopelijk zal uitwijzen of rivierprikken de desbetreffende beverdam kunnen passeren.

Ine Pauwels (INBO) – Vindbaarheid vistrappen (internationaal project met Duitsland)

Het FITHydro-project met transdisciplinaire partners richt zich op het vergroten van de kennis over visgedrag rond vispassages en het optimaliseren van het ontwerp van vispassages. Dit wordt gedaan door vlagzalm en barbeel uit te rusten met akoestische zenders, waarmee we in staat zijn om de routes van de vis in 2D te volgen. Daarnaast worden ecohydrologische metingen uitgevoerd om het gebied in groot detail in kaart te brengen. Binnen het project werken twee PhD-studenten, die voor de uitdaging staan om de grote hoeveelheid data van visbewegingen en ecohydrologie te vergelijken en lessen te trekken over gedrag en habitatgebruik. Vanwege de grote hoeveelheid data en het innovatieve karakter van het project kunnen er op dit moment nog geen resultaten worden gedeeld, maar het ziet er veelbelovend uit.

Vragen:

Erwin Winter: Hadden de akoestische transmitters ook een dieptesensor? Antwoord: Nee, helaas niet, want de extra informatie die dan verstuurd moet worden, maakt dat de locatie van de vis minder nauwkeurig kan worden gevolgd.

Marco van Wieringen: Welke toepassing zie jij aan het einde van het project? Antwoord: Als je leert wat de relatie is tussen stroompatronen en het passagesucces, dan kan je in de toekomst een optimaal stroompatroon realiseren bij nieuwe passages. Tevens kan er algemene kennis vergaard worden over hoe vissen zich gedragen rond dit soort objecten en welke habitat zij gebruiken.

Bram Houben (Stichting ARK) - Een nieuwe toekomst voor steuren in Nederland

De steur is een symboolsoort voor een robuuste delta. De Rijn was een van de belangrijkste wateren voor de Europese steur (*Acipenser sturio*), maar door visserij, vervuiling en riviercorrecties is de soort verdwenen. De laatste grote steur van Nederland is in 1950 gevangen en gedood. De laatste individuen van de voorheen in Nederland voorkomende soort zijn behouden gebleven door een opkweekcentrum in Frankrijk (Irstea). De Lage Rijn heeft veel potentie voor het terugbrengen van de soort doordat de waterkwaliteit verbeterd is en er voldoende voedsel is voor jonge steuren. Door heel Europa zijn er initiatieven om steursoorten terug te brengen en in Nederland werken ARK Rewilding Nederland, het Wereld Natuur Fonds en Sportvisserij Nederland samen om de steur terug te brengen.

Vraag:

Max van de Ven: Hoe verloopt de samenwerking met de scheepvaart? Antwoord: Positief, ze willen meedenken en meewerken aan onderzoeken.

Ben Griffioen (WMR) voor Peter Philipson (Nature at Work) - KRW Rijn-West Visroutekaart en palinglandschap-ambitie

Europa heeft de meest gefragmenteerde binnenwateren ter wereld. De nationale visroutekaart geeft toegang tot een online GIS-kaart die inzicht biedt in de connectiviteit van Nederlandse wateren voor vissen. De visroutekaart kan op verschillende niveaus worden gebruikt en biedt informatie over prioriteiten voor vismigratie en overlappend gebruik van het watersysteem door verschillende partijen.

Het doel van de palinglandschap-ambitie is om grote ingangen voor vismigratie te verbeteren en ook de overgangen naar de boezem te verbeteren. De bedoeling is om uiteindelijk het vismigratieprobleem op systeemniveau aan te pakken. Vergelijkbaar met het Noordzeekanaalproject is er binnen het Rijn-West-systeem onderzoek gedaan naar de intrek van glasaal en het habitatgebruik door rode aal.

Vragen:

Wordt in deze kaart ook de locatie van vistuigen meegenomen? Antwoord: Dit is niet opgenomen in de kaart en ik heb het idee dat vissers niet zo happig zijn om deze informatie te delen. Reactie Jon Visser (voorzitter Friese vissersbond): al onze fuiken staan in een online GIS-kaart en zijn dus te zien. Dit is Friese transparantie.

Alex Rennings (Hhs. Hollands Noorderkwartier) – Viskringloop Wieringermeer

Vanuit de KRW is er de opgave om de waterkwaliteit te verbeteren en de beoogde oplossing was het creëren van 10 km natuurvriendelijke oevers. Het vinden van een geschikte locatie en een ecologisch werkende oplossing was een grote uitdaging. Uiteindelijk zijn ze erin geslaagd om alle belangen te verenigen en een oplossing te vinden die voor iedereen acceptabel was. Zo zijn er verschillende functies samengebracht en is er een mooi nieuw stukje natuur aangelegd.

===

Met dank aan Jimmy van Rijn voor de verslaglegging